

Hadislerde geçen şahsiyetlerin hatalarını etüt etmek gıybet sayılır mı?

İzmir'den okuyucumuz: "Hadislerde geçen şahsiyetlerin hatalarını etüt etmek gıybet sayılır mı?"

Hadislerde geçen şahsiyetler, eğer kölülük ve günahlarıyla şöhret bulmuş ve tarihe öyle geçmiş şahsiyetlerse, fâsık-ı mütecâhir, yani 'açıktan, sıkılmayarak ve iftiharla günah işleyenler' kategorisinde sayıldıklarından, böyle kimselerin gıybetleri caizdir¹ ve akıbetlerinden ders çıkarmak maksadıyla hata ve yanlışlıkları incelenebilir.

Mü'min insanlarsa, eğer hata etmişlerse, onların da Kur'ân'ın, "Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O halde Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, tövbeyi çok kabul edendir, çok esirgeyicidir"² zırhı ve şemsiyesi altında korunmaya hakları vardır. Onların aramızda yaşamıyor olmaları, bize hatalarını ileri-geri konuşma, eleştirme, suçlama ve itham etme hakkı vermez.

Tarihe, ibret almak, ders çıkarmak ve ilim öğrenmek için bakılır, tarihî olaylar ancak bu niyetlerle etüt edilir. Fakat zanna değil, sıhhatli bilgilere dayanmalıdır. Taraf olmamalı, her hangi bir taraf itham edilmemelidir.

Meselâ Cemel vak'asını etüt ederken Hazret-i Ali'nin (ra) isabet ettiği, mukabil tarafın ise hata etmiş oldukları söylenebilir. Fakat her iki taraf da sahabe olduklarından ve içinde buldukları duruma içtihatları sonucunda ulaştıklarından, hatalı tarafa bedduâ edilmez, lânet okunmaz. Her iki taraf için de Allah'tan af, mağfiret ve rahmet istemek kaydıyla adlarından ve karıştıkları olaylardan "objektif" biçimde bahsedilir.

Bilhassa sahabelerden bir tarafı destekler ve diğer tarafı suçlar mahiyette konuşulmaz. Âlimlerin, "Sahabelerin muhârebesinde kıyl ü kâl etme, dedikodu

yapma. Hem öldüren, hem ölen ikisi de ehl-i Cennettir” sözü kulağımızda küpe olmalıdır.3

Dipnotlar:

- 1- Mektûbât, s. 268
- 2- Hucurat Sûresi: 12
- 3- Mektûbât, s. 57